

ÜLESTÕUSMISAJA VIIES PÜHAPÄEV AD 2021

Jh 15:10–17 (Js 4:2–6; 1Jh 3:18–24)

10 Kui teie peate minu käske, siis te jääte minu armastusse, nõnda nagu mina olen pidanud oma Isa käske ja jään Tema armastusse.

11 Seda ma olen teile rääkinud, et minu rõõm oleks teis ja teie rõõm saaks täielikuks.

12 Minu käsk on see: armastage üksteist, nagu mina olen armastanud teid!

13 Ei ole olemas suuremat armastust kui see, et keegi annab elu oma sõprade eest.

14 Teie olete mu sõbrad, kui te teete, mida ma teid käsin.

15 Ma ei nimeta teid enam orjadeks, sest ori ei tea, mida ta isand teeb. Teid olen ma nimetanud sõpradeks, sest teile olen ma andnud teada kõik, mida ma olen kuulnud oma Isalt.

16 Teie ei ole valinud mind, vaid mina olen valinud teid ja olen seadnud teid, et te läheksite ja kannaksite vilja ja et teie vili jääks. Mida te iganes Isalt palute, seda Ta annab teile minu nimel.

17 Selle käsu annan ma teile: armastage üksteist!

Sissejuhatus

Kiriku pärimuse järgi on neljanda evangeeliumi autoriks apostel Johannes, keda evangeeliumis endas nimetatakse «jüngriks, keda Jeesus armastas». Johannes pärines Galileast Betsaidast, ta oli Sebedeuse ja Saloome poeg ning apostel Jaakobus Vanema vend. Pärimuse järgi elas ta ainsana Jeesuse kaheteistkümnest apostlist kõrge vanaduseni ning suri loomulikku surma.

Evangeeliumi lõpul sõnastab autor ühemõtteliselt oma kirjatöö eesmärgi: «Jeesus tegi jüngrite ees veel palju muid tunnustähti, mida ei ole sellesse raamatusse kirja pandud, aga need on kirja pandud, et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu Tema nimes.» (Jh 20:30j) Kirikuisad järeldavad sellest, et Johannese evangeelium on kirjutatud aasta 100 paiku¹, tükk aega pärast kolme esimest evangeeliumi, mida autor tundis ja mida ta pidas vajalikuks täiendada eeskätt õpetuslikult seisukohalt.

Erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist, mis põhiosas keskenduvad Jeesuse avaliku tegevuse viimasele aastale ning kujutavad seda jätkuva teekonnana Galileast Jeruusalemma, kus «viiakse lõpule kõik see, mis prohvetid on kirjutanud Inimese Pojast» (Lk 18:31), kõneleb Johannes kolmest erinevast korrast, mil Jeesus Galileast Jeruusalemma rändas, ning kuigi on mitmeid teiste evangeeliumidega kattuvaid

---

¹ Uuemas kirjanduses on mitmeid autoreid, kes on Johannese evangeeliumi arvatava kirjutamisaja nihutanud märksa varasemaks, ajavahemikku aastast 40 kuni aastani 60.

jutustusi, on umbes üheksa kümnendikku Johannese evangeeliumis esitatud materjalist selline, mida ei leia ülejäänud kolmest.

Laias laastus jaguneb Johannese evangeelium kaheks suureks osaks, mida võiks pealkirjastada kui «Jeesus ja maailm» (Jh 1:19–12:36) ning «Jeesus ja Tema jüngrid» (Jh 13:1–21:25). Esimese osa raamistuseks on ühelt poolt üldine sissejuhatus kogu evangeeliumile (Jh 1:1–18) ning teiselt poolt pessimistlik kokkuvõte (Jh 12:37–50), milles tõdetakse, et «ehkki Jeesus oli nende silma all teinud nii suuri tunnustähti, ei uskunud nad siiski Temasse» (Jh 12:37).

Evangeeliumi keskseks teoloogiliseks teemaks on Selle tulemine, «kes tuleb ülalt» ja «on üle kõikide» (Jh 3:31) ning kes, olles «pärit Jumala juurest», «läheb tagasi Jumala juurde» (Jh 13:3). Just siin vastanduvad teravalt [vaenulik] maailm ja Jeesuse jüngrid, kusjuures tolle vaenuliku, jumalatu maailma esindajateks on paraku eeskätt need, kes peaksid olema Jumala omad ja kelle süü on seetõttu märksa rängem kui nende oma, kes on sündinud [vaimulikult] pimedana.² Evangeeliumi proloogis väljendatakse seda sõnadega: «Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud Teda vastu.» (Jh 1:11)

Vastandiks on need, kes Ta vastu võtavad – neile «andis Ta meelevalla saada Jumala lasteks» (Jh 1:12). Nagu Jumala igavene Sõna sai lihaks, sündides inimesena siia maailma, nii sünnivad Temas need, kes «usuvad Tema nimesse», igaveseks eluks. Jumala Poeg on tulnud alla maa peale (vrd nt Jh 6:33), et maapealsed võiksid Temas saada ülendatud taevasse. Temas on «taevas avatud» (vrd Jh 1:51) ning pärast oma ülestõusmist on Jeesus läinud taevasse, Isa juurde, tagasi, et seal omadele aset valmistada (Jh 14:2).

Kiriku traditsioon näeb Johannese evangeeliumi ka väga sakramentaalse tekstina: selle keskmes on algusest lõpuni nii ristimine kui armulaud³, millele lisandub jüngritele pattudest lahtimõistmise meelevalla andmine pärast Jeesuse ülestõusmist (Jh 20:22j).

Vähemalt analoogia näeb Johannese evangeeliumi ülesehitus meelde ka vanakirikliku jumalateenistuse jagunemist katekuumenite ja usklikte missaks.⁴ Esimese osa kõrgpunktiks oleks sellise vaatlusviisi puhul pimedana sündinu tervendamine (Jh 9) kui ettevalmistus ristimiseks ning Laatsaruse ülesäratamine surnuist (Jh 11) kui ristimise võrdpilt, mille kommentaariks sobivad Jeesuse poolt veidi hiljem öeldud sõnad: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nisuiwa ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja. Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas,

² Vrd Jh 9:41: «Kui te oleksite pimedad, ei oleks teil pattu. Aga et te nüüd ütlete: «Meie näeme», siis jääb teie patt teile.»

³ Kuigi Johannese evangeelium ei too erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist meieni Püha Õhtusöömaaja kirjeldust.

⁴ See seletaks ka – arkaandistsipliini silmas pidades –, miks Johannes ei kirjelda Püha Õhtusöömaaga.

see hoiab selle igaveseks eluks. Kes tahab mind teenida, peab järgnema mulle, ja kus olen mina, sinna saab ka mu teenija.» (Jh 12:24–26) Evangeeliumi teine osa – usklike missa võrdpildina – keskendub viimasel õhtusöömaajal kõneldule ja toimunule, risti ja ülestõusmise müsteeriumile ning uuele elule, mis ulatub ajast igavikku (vrd Jh 21:22j).

Igal juhul tuleb Johannese evangeeliumi lugedes ja tõlgendades pidada meeles ühelt poolt pidevat vastuolu Jeesuse ja Tema omade ning vaenuliku, jumalatu maailma vahel, ning teiselt poolt seda, et evangeeliumis avalduvad usutõed Jeesuse, Jumala lihaksaanud Sõna kohta kõnelevad samaaegselt ka nendest, kes nagu Temagi «ei ole sündinud verest, ei liha tahtest, ei mehe tahtest, vaid Jumalast» (Jh 1:13).

Keelelisi märkuseid

Kui teie peate – ἐάν...τηρήσητε – originaalis puudub siin isikuline asesõna, seega ei ole siin rõhk mitte sõnal «teie», vaid «peate». Sõna τηρέω tähendab «hoolega hoidma», «tähelepanelikult kuulama/kuuletuma», «talletama», ka «[millestki kinni] pidama».

Käsk – τὰς ἐντολάς – sõna ἐντολή – «käsk», «korraldus» – tuleneb seesütlevast eessõnast ἐν ja sõnast τέλος – «lõpp», «eesmärk».⁵

Jääte minu armastusse – μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου – võiks tõlkida ka «püsite minu armastuses». Sõna μένω tähendab «viibima», «paigale jääma», aga ka «püsima [jääma]», «vastu pidama». Sõna ἀγάπη – «armastus» – tuleneb verbist ἀγαπάω, mis tähendab «armastama», «[kellelegi] head soovima», ka «[kellegi järele] janunema/õhkama».⁶

Jään – μένω – originaalis kasutatud oleviku ajavormi oleks parem tõlkida «püsin».

Et minu rõõm oleks teis – ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ἦ – originaali tingivat kõneviisi oleks parem tõlkida: «et minu rõõm võiks olla teis». Mõnes käsikirjas öeldakse ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνη – «et minu rõõm võiks püsida teis».

Saaks täielikuks – πληρωθῆ – «võiks saada täielikuks/täiuslikuks» või «võiks olla täielik/täiuslik».

Ei ole olemas suuremat armastust kui see – μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει – täpsem oleks nagu 1968. aasta piiblitõlkes: «suuremat armastust ei ole kellegi kui see».⁷

⁵ Niisiis on tegemist millegi teostamiseks, täitmiseks, saavutamiseks antud käsu, korralduse või juhisega.

⁶ Sarnase tähendusvarjundiga on heebrea אָהַבָה – «armastama», «[kellegi järele] õhkama».

⁷ 1739. aasta Piiblis: «suremat armastust ep olle ühhelgi, kui se».

Annab elu oma sõprade eest – τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ – sõnasõnalt: «annab oma hinge oma sõprade⁸ eest». Sõna ψυχή tähendab eeskätt «hing», samuti «elujõud» ja siit ka «elu».⁹ Sõna τίθημι tähendab «andma», «asetama», «paigutama», «seadma», ka «panustama»¹⁰.

Isand – ὁ κύριος – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Valinud...valinud – ἐξελέξασθε...ἐξελεξάμην – võiks tõlkida ka «välja valinud».¹¹

Mida te iganes...palute – ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε – «et mida te iganes paluksite/küsiksite».

Seda Ta annab teile minu nimel – ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν – «minu nimel annaks/võiks anda teile». Kogu fraasi ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν võib tõlkida ka teisiti: «...et mida te iganes paluksite/küsiksite Isalt minu nimel, seda Ta võiks teile anda».¹²

Selle käsu annan ma teile – ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν – sõnasõnalt: «neid asju [ma] käsin teil [teha]».¹³

Sisuline analüüs

Jeesuse sõnad Johannese evangeeliumi viieteistkümnendas peatükis on osaks Tema nn lahkumiskõnest, mille Ta pidas jüngritele enne seda, kui Ta kinni võeti, kannatas ja suri. Siiski näitavad neljateistkümnenda peatüki lõpusalmid, et see kõne tuleb vähemalt selle pidamise koha osas kaheks jagada: «Ja nüüd ma olen teile seda öelnud, enne kui see sünnib, et te usuksite, kui see sünnib. Ma ei räägi enam teiega palju, sest maailma vürst

⁸ Eestikeelsel sõnal «sõber», mille balti keeltest pärinevaks alg tähenduseks on tõenäoliselt «kaaslane» (leedu *sébras*), puudub vähemalt algselt samasugune meeldivusele, kiindumusele ja valitusele viitav tähendusväli nagu on kreeka sõnal φίλος. (Praegusel sotsiaalmeedia ajastul on «sõbra» mõiste juba niikuinii äratundmatuseni devalueerunud.)

⁹ Võiksime seda nimetada ka teadvustatud eluks: see on «minu elu» koos kõigega, mis selle juurde kuulub (sh püüdluste ja soovidega), mis hõlmab kogu inimisikut.

¹⁰ Niisiis võiks tõlkida ka: «panustab oma hinge/elu oma sõprade heaks». Sama sõna τίθημι kasutatakse 16. salmis: καὶ ἔθηκα ὑμᾶς – «ja olen seadnud teid».

¹¹ 1739. aasta Piiblis: «ärwallitsenud».

¹² 1739. aasta Piiblis: «et, mis teie ial minno Issalt pallute minno nimmel, temma teile annaks»; 1968. aasta piiblitõlkes: «ja Isa teile annaks, mida te iganes palute minu nimel».

¹³ 1739. aasta Piiblis: «sedda kässin minna teid»; 1968. aasta piiblitõlkes ja 1989. aasta Uues Testamendis: «seda ma käsin teid».

tuleb ja tal ei ole mingit voli mu üle, vaid et maailm saaks aru, et mina armastan Isa ja teen nõnda, nagu Isa mind on käskinud. Tõuske, läki siit minema!» (Jh 14:29–31)

Kõne esimene pool kuulub niisiis õhtusöömaaja saali, teist ei ole võimalik koha poolest täpselt määratleda – üks võimalus on arvata, et Jeesus kõneles viieteistkümnendas ja kuueteistkümnendas peatükis seisvad sõnad teel ühest paigast teise.

Kahtlemata on kohast märksa olulisem näha teatavat sisulist erinevust: kui Jeesus peab kolmeteistkümnendas ja neljateistkümnendas peatükis silmas eeskätt Teda ees ootavaid kannatusi ja surma ning julgustab jüngreid mitte meelt heitma (vrd Jh 14:1), kinnitades, et Ta ei jäta neid orbudeks, vaid tuleb tagasi nende juurde (Jh 14:18), siis järgmistes peatükkides öeldu on eelnevast märksa selgemalt suunatud kaugemasse tulevikku ega puuduta üksnes neid jüngreid, kes olid parajasti Jeesuse ümber, vaid ka tulevasi.

Just seetõttu on oluline panna tähele, kuidas Jeesuse sõnade ja neis sisalduvate tulevikuettekuulutuste keskmesse nihkuvad Tema enda asemel vähemalt teataval määral Ta jüngrid. Kui seni on Jeesus rääkinud põhiliselt omaenda äraminemisest, tagasi tulemisest ja jüngrite juurde jäämisest (Jh 14:23), siis nüüd kõneleb Ta sellest, et Tema jüngrid peavad Tema juurde ja Tema armastusse, s.t Temasse jääma.

Johannese evangeeliumi viieteistkümnendas peatükis kasutatakse sõna μένω – «jääma», «püsima» – kümme korda. Teine samas peatükis sagedasti kasutatud sõna on καρπός – «vili» –, kokku kaheksa korda. Viimasel korral kasutatakse neid sõnu üheskoos: καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη – «ja [et] teie vili jääks». On üsna selge, et eeskätt just neist sõnadest, samuti sõnast φίλος – «sõber» – ja τίθημι – «andma», «seadma», «panustama» – tuleb otsida kõnealuse evangeeliumilõigu keskset mõtet.

Viieteistkümnendes peatükk algab tähendamissõnaga Jeesusest kui tõelisest viinapuust ja Tema Isast kui aednikust, kes lõikab ära iga viljatu oksa ja puhastab iga viljakandvat, et see kannaks veelgi rikkalikumalt.

Kuna Jeesuse jüngrite ülesandeks on kanda vilja, peavad nad jääma Temasse – ilma Temasse jäämata ei ole vilja kandmine võimalik. Siia tuleb eelnevas peatükis öeldut silmas pidades lisada, et Jeesusesse ei ole võimalik jääda ilma, et Tema jääks neisse, kes on Tema omad. Selle eelduseks on ühelt poolt Jeesuse enda tõotus, et pärast seda, kui Ta on läinud, et kõik lõpule viia, tuleb Ta omade juurde tagasi, teiselt poolt aga – esimesest sõltuvalt ja tulenevalt – see, et Jeesuse omad armastavad Teda: «Kui keegi armastab mind, küll ta peab minu sõna, ja minu Isa armastab teda ja me tuleme ja teeme eluaseme tema juurde.» (Jh 14:23)

Sarnane vastastikune seos ja sõltuvus on ka selles, millisena Jeesus kujutab oma jüngrite kutsumust ja suhtumist Temasse: Ta annab oma jüngritele korralduse, juhul, kui nad

Teda armastavad, pidada Tema käske, ning nende käskude keskseks sisuks ongi armastus. Kes Jeesust armastab, see peab Tema käske ja just seeläbi jaabki Temasse ja Ta armastusse. Nii vastavad peatüki alguses seisvale kirjeldusele sellest, kuidas Isa hoolitseb aednikuna Jeesuse kui tõelise viinapuu ja selle okste eest: «Iga oksa minu küljes, mis ei kanna vilja, lõikab ta ära, ja igaühte, mis kannab vilja, ta puhastab, et see kannaks rohkem vilja» (Jh 15:2), hiljem öeldud sõnad: «Teie ei ole valinud mind, vaid mina olen valinud teid ja olen seadnud teid, et te laheksite ja kannaksite vilja ja et teie vili jaaks. Mida te iganes Isalt palute, seda ta annab teile minu nimel.» (Jh 15:16)

Kui ohtusoomaajal aset leidnud jüngrite jalgade pesemist selgitades võrdles Jeesus neid veel sulaste või orjadega¹⁴, siis nuud ütleb Ta neile, et Ta ei nimeta neid enam orjadeks, vaid sõpradeks (Jh 15:15). Selle muutuse aluseks on see, et Ta on andnud jüngritele «teada kõik, mida Ta on kuulnud oma Isalt». Ta on ilmutanud neile viimseni kõik: «Keegi ei ole iialgi näinud Jumalat. Ainusundinud Poeg, kes on Isa rinna najal, Tema on meile teate toonud.» (Jh 1:18); Ta on neid lõpuni armastanud (Jh 13:1). See ongi ühtlasi kokkuvõte sellest kõigest, mida Ta «on kuulnud oma Isalt», sest, nagu apostel Johannes võis hiljem kinnitada, «Jumal on armastus» (1Jh 4:16) ja see tähendab, et kes jäab Jumalasse, see jäab armastusse, ning ilma armastusse jaamata ei ole võimalik jaada Jumalasse.¹⁵

Kui eesti keeles ei ole sõnade «sõber» ja «armastus/armastama» vahel ei kõlalist ega etimoloogilist seost, siis kreeka keeles (nagu ka ladina keeles) on taoline seos kahtlemata olemas, kuigi mitte otseselt siin kasutatud sõnade γαπη – «[jumalik, ennastandev] armastus» – ja φιλος – «sõber» – vahel.

Siiski, kuna sõnast φιλος tuleneb kreeka keeles teine armastust tähistav verb φιλέω, on vastav seos vähemalt mõtteliselt olemas, seda enam, et «sõprus» või «sobraarmastus» haakub kreeka (ja ladina) mottemaailmas ka teise siin Jeesuse poolt kasutatud mõistega κλέγομαι – «välja valima».

Sobraarmastus – φιλέω, ladina keeles *amicitia* – on taoline armastus, mille puhul loomuliku kiindumusega kaasneb ühelt poolt valiku tegemine, teiselt poolt aga hadavajalikuna vastastikkus: φιλέω ja *amicitia* ehk sobraarmastus on võimalik ainult siis, kui see rajaneb meeldivusel, vabal tahtel ja valikul ning ei ole mitte ühepoolne, vaid vastastikune.

Armastus, millest Jeesus siin konkreetselt kõneleb – γαπη, ladina keeles *caritas* – on, nagu öeldud, jumalik, ennastandev armastus, millega kaasneb ka armastatu ülim vaartustamine ja austus, samuti enda panustamine kasvõi eneseunustuseni.

Jeesus tahab, et Tema jüngrid oleksid Tema sõbrad. Selleks on Ta valmis ennast täielikult panustama, kuni lõpuni andma – just selleks Ta ongi maailma tulnud. Kui Jeesus ütleb, et «ei ole olemas suuremat armastust kui see, et keegi annab elu oma

¹⁴ «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, ei ole teener suurem kui ta isand ega saadik suurem kui see, kes tema on saatnud.» (Jh 13:16)

¹⁵ Vrd Jh 15:9: «Nõnda nagu Isa on armastanud mind, olen minagi armastanud teid. Jaege minu armastusse.»

sõprade eest» (Jh 15:13), siis kahtlemata viitab Ta oma ristiohvri. Kuid see ei tähenda, et Ta peaks siin – eriti, kui Ta mõtleb jüngrite omavahelisele armastusele, milleks nad on kutsutud ja kohustatud – silmas üksnes teiste eest suremist. Oma elu anda või panustada saab ja tihtipeale tulebki ka muul viisil, kusjuures enamasti kaasneb sellega vähemal või suuremal määral enesesalgamine, võib-olla koguni täielikult oma minast loobumine (vt ka keelelist märkust ja joonealust märkust sõna ψυχή – «hing/elu» – kohta).

Kui lisame siia selle, kuidas Jeesus sama sõna τίθημι – «andma», «seadma», «panustama» – kasutab siis, kui Ta ütleb, et mitte jüngrid ei ole Teda, vaid Tema neid valinud ja *seadnud*, et nad «läheksid ja vilja kannaksid ja nende vili jääks» (Jh 15:16), siis näeme, et ideaaliks ja eesmärgiks ei olegi mitte niivõrd teiste eest suremine, vaid pigem teiste heaks elamine. Kusjuures tuleb jälle korrata, et vili, mida Jeesus siin silmas peab, ongi eeskätt ἀγάπη – jumalik, ennast täielikult panustav ja -andev armastus.

Sellest viljast, ainsast mõeldavast tõeliselt jäävast viljast, võrsub ka ainus mõeldav ja tõeliselt jääv rõõm: Jeesuse käsk jüngritele on, et nad üksteist armastaksid (Jh 15:17), ja Ta kinnitab neile, et kui nad peavad Tema käske, siis nad jäävad Tema armastusse ja siis on neis Tema rõõm ja see rõõm saab täielikuks (vrd Jh 15:10j).

Ehk ei ole palju arvata, et kui Jeesus need sõnad ütles, siis meenusid vähemalt Talle endale, võib-olla aga ka Tema jüngritele psalmisõnad: «Paljud ütlevad: «Kes annab meile näha head?» Issand, tõsta meie peale oma palge valgus! Sa oled andnud mu südamesse suurema rõõmu, kui oli neil rohke vilja ja värske veinisaagi ajal.» (Ps 4:7j)

Nagu ennist mainitud, ei peaks Jeesuse lahkumiskõnet, eriti selle teist poolt, vaatlema ainult Tema tollastele jüngritele määratuna, vaid kahtlemata oli see suunatud – jüngrid endid Jeesuse missiooni kaasates – ka tulevastele põlvedele. Jüngrite vastutus tuleb siin esile eeskätt selles, et neid tuntakse Kristuse jüngritena selle järgi, et nad üksteist armastavad (Jh 13:35), ning et üksnes armastuse käsku täites ja selle vilja kandes saavad nad olla Jeesuse tõelised jüngrid ja austada Jumalat: «Selles on minu Isa kirgastatud, et te kannate palju vilja ja saate minu jüngriteks.» (Jh 15:8)

Samas ei tohi unustada, et ei armastus ega selle vilja kandmine ole inimese üksnes võimuses, vaid Jumala armuand Kristuses: «Mina olen viinapuu, teie olete oksad. Kes jääb minusse ja mina temasse, see kannab palju vilja, sest minust lahus ei suuda te midagi teha. Kes ei jää minu külge, heidetakse välja nagu oks, ja ta kuivab. Ja nad kogutakse kokku ja visatakse tulle ja nad põlevad ära. Kui te jääte minusse ja minu sõnad jäävad teisse, siis paluge, mida te iganes tahate, ning see sünnib teile.» (Jh 15:5j)

Nii, nagu Jeesuse käskude sisuks on eeskätt armastus, peaks seesama olema ka jüngrite tõelise, Jeesuse nimel palutud palve esmaseks ja keskseks sisuks.

Jutluseks

Ülestõusmisaja viienda pühapäeva ladinakeelne nimi *Cantate* – «Laulge» – on pärit missa vanakiriklikust algussalmist: «Laulge Issandale uus laul, halleluuja, sest Issand on teinud imetegusid, halleluuja, Tema on ilmutanud oma õigust paganate silme ees, halleluuja, halleluuja, halleluuja.» (vrd Ps 98:1j)

EELK jumalateenistuste käsiraamatu järgi on pühapäeva teemaks «Taevariigi kodanikuna maailmas». Esimesel lugemisaastal loetavad vanakiriklik Epistel (Jk 1:17–21) ja Evangeelium (Jh 16:5–15) toovad esile kristlaste kui Jumala väe ja Vaimu läbi uuestisündinute kohustuse ütelda lahti patust ning elada uut elu tões ja õiguses.¹⁶

Kolmanda lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Js 4:2–6) on Jumala tööts Jerusalemma õnnelikust tulevikust, mis järgneb sellele, kui «Issand on ära pesnud Siioni tütarde saasta ja uhtunud Jeruusalemmast ta veresüü». Epistel (1Jh 3:18–24) manitseb kristlasi elama Jumala armule toetudes tões, pidama Tema käsked ja tegema, mis on Tema silmis meelepärane, ning armastama üksteist tõeliselt, mitte vaid sõna ja keelega, kinnitades, et kes nõnda toimib ja elab, see «püsib Jumalas ja Jumal Temas».

Eriti Epistli sõnum ühtib selgelt Evangeeliumiga, milles Jeesus samuti manitseb oma jüngreid pidama Tema käsked, s.t elama armastuses, ja rõhutab, et just selleks on Ta nad välja valinud ja seadnud. Kuna Ta ütleb need sõnad viimasel õhtusöömaajal või vahetult selle järel, s.t oma kannatuste ja surma kontekstis, viidates ka oma eneseandmisele ristil (vt Jh 15:13), on selge, et Jeesuse armastusse jäämine ning Tema poolt välja valitud ja seatud olemine hõlmab Tema jüngritegi jaoks valmisolekut enda panustamiseks, sageli ka täielikuks eneseandmiseks. Jumalik armastus, milleks iga kristlane on kutsutud, tähendab armastatu seadmist endast ettepoole.

Samal ajal tuleb Evangeeliumis esile teine armastusele lähedane mõiste: sõprus, mis tähendab eeskätt vastastikust kiindumust ja oma elu jagamist sellega, keda sõbrana armastatakse. Jeesus on meid lõpuni armastanud, oma elu meie eest andes, ja Ta on meid ka oma sõpradeks valinud, et jääda meiega ning oma elu ja sellest sündivat rõõmu meiega täielikult jagada.

Meie armastus võrsub Jeesuse armastusest. See on ühtlasi vili, mida kandma Jeesus meid kutsub ja võimeliseks teeb. Ning sellest viljast sünnib uus ja täiuslik lõikuserõõm ka neile, kes nüüd juba meie kaudu Jeesuse armastusest osa saavad.

---

¹⁶ «Me kuulsime manitsust laulda Issandale uus laul. Uus inimene tunneb uut laulu. Laul on rõõmu väljendus, ja kui me hoolikalt järele mõtleme, armastuse väljendus. Niisiis, kes mõistab armastada uut elu, see mõistab laulda ka uut laulu. Uue laulu pärast peame siis panema tähele, mis on uus elu... Elu ei tohi anda laulule vastupidist tunnistust... Tahate laulda kiitust Jumalale? Siis olge, mida te laulate! Teie olete Tema kiitus, kui õigesti elate.» (Augustinus, Sermo 34)

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jumal on meid Jeesuses Kristuses armastanud «lõpuni», s.t täieliku eneseandmiseni. Ta on seda teinud, meie eest ristil surres, selleks, et Tema oma sõnade järgi, seemnena mulda langeda ja surres rohket vilja kanda (vrd Jh 12:24).
2. Jeesus on meie elu- ja elujõu allikas. Ta on tõeline viinapuu, ning meil on võimalik elada ja eluvilja kanda üksnes okstena Temasse jäädes, Isa poolt puhastatuna ja vajadusel ka tagasilõigatuna. Viljaks, mida Jeesus meilt ootab, on Tema käskude pidamine – Tema käsuks on aga eeskätt armastus. Samasugune ennastandev armastus, nagu see, millega Tema on meid armastanud.
3. Jeesusesse jäämine, Temas elamine, Temast ja Tema armastusest võrsuva vilja kandmine on küll meie ainus võimalus tõeliselt elada ja elama jääda, ja sellisena on tegemist teatavas mõttes paratamatusega – meil on valida viimselt vaid elu ja surma vahel –, kuid samal ajal näitab Jeesuse sõnakasutus, et Ta hindab meie vabadust: Ta ei taha meid näha oma orjadena, vaid sõpradena. Sõpru ühendab vastastikune ja vabatahtlik armastus. On enesestmõistetav, et taolisest armastusest ja sõprusest võrsuv rõõm on ühtlasi parim misjoniargument – selleks, et sellest armastusest võrsuv ja loodetavasti jääv vili ei piirduks mitte ainult meiega, vaid haaraks paljusid meie ümber, kes just sellest, et me üksteist armastame, tunnevad, et oleme Jeesuse jüngrid (vrd Jh 13:35).